

“BU KRİZ DÜNYA İÇİN ÇOK ÖNEMLİ BİR İKAZ”

♦♦♦

Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Fatih Birol, Bizden Haberler'e verdiği özel röportajda, Ukrayna-Rusya savaşıyla içinden çıkılmaz hâle gelmeye başlayan enerji krizi nedeniyle fiyatların önümüzdeki 6 ayda normalleşemeyeceğini söylüyor. Bu krizin dünya için çok önemli bir ikaz olduğuna dikkat çeken Birol, bu tür çalkantılardan çıkmak için yenilebilir enerji yatırımlarının kritik olduğunu belirtiyor.

YAZI
Ahmet Destici

Dünya şimdiye kadar gördüğü en büyük enerji krizlerden birini yaşıyor. Ukrayna-Rusya savaşının başlaması ve sonrasındaki gelişmeler, dünyayı içinden çıkılması güç bir enerji çıkmazına doğru sürüklüyor.

Bu zorlu dönemde uluslararası koordinasyon daha da kritik hâle geliyor. Uluslararası Enerji Ajansı ise dünya enerji piyasasına yön veren, politikalar üreten, çözümler öneren, en önemli kuruluşların başında yer alıyor. Hükümetler ile görüşmeler yapan, uluslararası koordinasyon konusunda rol üstlenen ajansın başkanı Fatih Birol da küresel çapta “en etkili insanlarından” biri olarak değerlendiriliyor. Geçtiğimiz yıl Time Dergisi tarafından hazırlanan “Dünyanın En Etkili 100 İnsanı” listesine tek Türk olarak giren Fatih Birol, 1995 yılından bu yana Uluslararası Enerji Ajansı'nda çalışıyor ve 2015 yılından itibaren İcra Direktörü görevini yürütüyor.

Ukrayna'da başlayan savaşla birlikte son derece yoğun bir çalışma temposuna giren Fatih Birol, Bizden Haberler'e özel röportaj vererek sorularımızı yanıtladı. Birol, özellikle petrol ve doğalgazdaki krizin 70'li yıllardan beri görülen en büyük kriz olduğunu söylüyor. Petrol ve doğalgazdaki fiyat artışlarının da önümüzdeki günlerde devam edeceğini ve 6 aydan önce normalleşme beklemediğini belirtiyor. Birol, diğer yandan küresel ölçekte enerji güvenliği kadar önemli olarak değerlendirdiği bir başka konuya dikkat çekiyor. “Ben mevcut krizin belki de iklim değişikliği konusunda atılacak adımlara vesile olabileceğini düşünüyorum. Zaten bu konuda çalışmaya devam ediyoruz” diyen Fatih Birol, yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, elektrikli arabalar, dijitalleşme gibi konulardaki çalışmaların hızlanabileceğini vurguluyor ve şu noktanın altını çiziyor: “Yenilebilir enerji dışı olan bağımlılığı, özellikle petrol ve doğalgazdaki birkaç ülkeye olan bağımlılığı azaltmak ve enerji güvenliğini artırmak açısından ve de iklim değişikliğiyle mücadelemiz için olumlu bir katkı yapacak.”

Fatih Birol, 8 Mart tarihinde gerçekleştirdiğimiz röportajda, sorularımızı şöyle yanıtladı:

Ukrayna'daki savaş nedeniyle petrol ve doğalgaz fiyatlarında durdurulamayan bir yükseliş başladı. Bu sizce nereye kadar gidecek? Başka sonuçlar doğuracak mı?

Bu dönemde oluşan fiyatlar ve savaş, doğalgaz ve petrol piyasalarında çok çalkantılı bir döneme girdiğimizi işaret ediyor. Onun da nedeni şu; Rusya dünyanın en büyük petrol ve doğalgaz ihracatçısı. Rusya'ya karşı uluslararası camianın aldığı yaptırım kararları Rusya'nın petrol ve doğalgaz ihracatını ciddi bir şekilde etkileyecek. Bu da petrol ve doğalgaz piyasalarında daha da fazla çalkantıya yol açacak. Bu çalkantılarla birlikte fiyatların yukarı doğru yükselmesini görmemiz son derece doğal. Petrol ve doğalgaz fiyatlarının yukarıya doğru seyretmesi de birçok ülkede, özellikle bizim gibi petrol ve doğalgaz ithalatçısı ülkelerde enflasyonist baskılar yaratacak. Benim en büyük endişelerimden biri; toparlanma sürecinde olan dünya ekonomisinde bu durum önemli bir tahribata yol açması. Yılbaşında yapılan küresel ekonomik büyüme tahminlerini de ciddi anlamda aşağıya doğru çekecek.

“Petrol ve doğalgaz fiyatlarının yukarıya doğru seyretmesi, özellikle bizim gibi petrol ve doğalgaz ithalatçısı ülkelerde enflasyonist baskılar yaratacak. Bu durum, toparlanma sürecinde olan dünya ekonomisinde önemli bir tahribata yol açabilecek.”

Savaş bitse bile bu krizin etkilerinin ne kadar sürmesini bekliyorsunuz? Kurum olarak ne kadar önünüzü görebiliyorsunuz?

Bunu enerjiden daha çok belirleyen faktör, jeopolitik değişimler, gelişmeler olacak: Rusya'nın agresyonuna karşı uluslararası camianın verdiği cevaplar, mevcut jeopolitik tansiyonları ne kadar zaman içinde aşağıya doğru çekebilecek? Jeopolitik tansiyon bu seviyelerde kaldıkça fiyatlarda büyük bir düşüş ve fiyatların daha normale yakın seviyelere gelmesini beklemek şu anda iyimserlik olur diye düşünüyorum. En azından önümüzdeki altı ayın petrol ve doğalgaz piyasaları açısından çok çalkantılı geçeceğini düşünüyorum.

Rusya'dan petrol ve doğalgaz alma konusunda Batılı ülkeler ciddi yasaklamalar getirebilirler. Ayrıca yasaklama olmayan ülkelerde bile Rusya'nın petrolünü alma konusunda ciddi kaygılar gözleniyor. “Rusya'dan petrol alırsam şirketim için bir sorun çıkar mı?” diye düşünüyorlar. Aynı şirketler bu alımlarla mevcut itibarlarının zedelenmesinden de korkuyorlar. ABD, Rusya'dan artık petrol ve doğalgaz almayacağını açıkladı. Avrupalılar böyle bir yasak getirmediler ama onlar da alacakları tedbirlerle mevcut ithalatı mümkün olduğu kadar düşürmeye çalışıyorlar.

Savaş ve Rusya'ya uygulanacak yaptırımlarla birlikte petrol arzında büyük bir sıkıntı yaşanmaya başladı. Uluslararası Enerji Ajansı, acil durum petrol rezervlerini kullanıma açtı. Rezerviniz ne kadar ve kalanını da kullanıma açacak mısınız?

Mart ayının başında dünya petrol arzında önemli bir açık meydana gelmeye başlayınca acil durum petrol rezervimizin 60 milyon varilini üye ülkeler için kullanıma açtık. Bu bizim stoklarımızın yüzde 4'üne

tekabül ediyor. Eğer piyasalardaki bu çalkalanma devam ederse üye ülkelere birinci stokların piyasaya sürülmesini takiben başka müteakip çalışmalar yapılabileceğini önerebilirim. Fiyatlara bakıyoruz, arzdaki aksamalara bakıyoruz. Bunlara bakarak gerekirse tekrar böyle bir adım atmaktan da çekinmeyiz. Dediğim gibi şu anda piyasaya sürdürdüğümüz petrol, stoklarımızın çok azı. Daha ciddi anlamda petrol stoğumuz var.

Bu büyük enerji krizini atlama için neler yapmalıyız?

Şu anda dünya geçmişte yaşadığı büyük krizlerden biri yaşıyor. Şöyle söyleyebilirim; şu anda 70'li yıllarda yaşadığımız petrol şokuna benzer bir şoka girdik. Ayrıca sadece petrol değil, doğalgazda da aynı şoku yaşıyoruz. Bu şoku bertaraf etmenin iki yolu var: Birincisi üretim; yani piyasaya petrolün gelmesi, ikincisi de tüketimin azalması. Biz petrol tüketiminin azaltılmasıyla özellikle ulaştırma sektöründe alınabilecek tedbirler üzerine çalışıyoruz şu anda. Bu konuda hükümetlere tavsiyelerde bulunacağız. Hükümetlerden sokaktaki vatandaşlara kadar bize bu konuda çok ciddi talep var. “Nasıl tedbir alabiliriz?” diye soruyorlar. Burada ulaştırmaya yoğunlaşacağız. Arabalarda, kamyonlarda, uçaklarda, otobüslerde bu sorunla nasıl başa çıkabileceğimizle ilgili, yoğun olarak çalışıyoruz. Yakında hükümetlere iletteceğimiz çalışmalarımızı.

“Şöyle söyleyebilirim; şu anda 70'li yıllarda yaşadığımız petrol şokuna benzer bir şoka girdik. Ayrıca sadece petrol değil, doğalgazda da aynı şoku yaşıyoruz.”

Daha yaşanabilir bir dünya için ve bu tip krizlerden korunmak adına yenilenebilir enerjinin önemi daha da artıyor mu?

Bu krizin dünyadaki ülkeler ve vatandaşlar için çok önemli bir ikaz olduğunu düşünüyorum. Bu kadar önemli, stratejik bir alanda sadece birkaç ülkenin alacağı kararlara bağlı olmak son derece riskli diye düşünüyorum. Aynı zamanda biliyoruz ki enerji güvenliği kadar bizi bekleyen başka bir sorun var; o da iklim değişikliği. O

bakımdan ben mevcut krizin belki de iklim değişikliği konusunda atılacak adımlara vesile olabileceğini düşünüyorum. Zaten bu konuda çalışmaya devam ediyoruz.

Yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, elektrikli arabalar, dijitalleşme konularındaki çalışmalara hız verilebilir. Genellikle hükümetlerle, hükümet başkanlarıyla konuştuğum zaman birçok ülkeden “Biz kendi enerjimizi kendimiz üretmek üzere daha çok çalışacağız” diye mesajlar alıyorum. Zaten birçok ülke bu konudaki görüşlerini açıkladı ve daha da açıklayacaklar. Yenilebilir enerji dışı olan bağımlılığı, özellikle petrol ve doğalgazdaki birkaç ülkeye olan bağımlılığı azaltmak ve enerji güvenliğini artırmak açısından ve de iklim değişikliğiyle mücadelemiz için olumlu bir katkı yapacak.